

Механізми державного управління забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти

Професійна (професійно-технічна освіта) як складова системи освіти України виконує важливе завдання соціуму – завдання підготовки висококваліфікованих робітників виробничої сфери.

Одним із першочергових завдань реалізації стратегії державної кадрової політики є реформування системи професійно-технічної освіти з метою забезпечення здобуття якісної освіти, підвищення престижу робітничих професій.

У рамках проекту Twinning «Модернізація законодавчих стандартів та принципів освіти та навчання у відповідності до політики Європейського Союзу щодо навчання впродовж життя» визначено вдосконалення освіти в Україні, зокрема на входження вітчизняної професійно-технічної освіти до європейського освітнього простору» [2]. Окремі результати проекту Twinning вже впроваджено у проекти нових законів України «Про освіту» та «Про професійну освіту».

За статистичними даними, у 2017/2018 н. р. в Україні професійну освіту здобували 269 тис. осіб у 756 закладах професійної (професійно-технічної) освіти. З 2014 р. спостерігається зменшення кількості учнів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти (14,2 %). Так, у 2014/2015 рр. кількість здобувачів складала 315 591; у 2015/2016 – 304 113 учнів; у 2016/2017 – 285 820 учнів; у 2017/2018 – 269 359 учнів. Така тенденція пов'язана із тим, що в українському суспільстві відбувається зниження зацікавленості громадян в оволодінні робітничими спеціальностями [3].

Відповідальність за якісну підготовку кваліфікованих робітників покладається на педагогічних працівників, які є одними з основних учасників освітнього процесу. Так, у 2017/2018 н. р. в освітньому процесі було задіяно 612 882 педагогічних працівники, зокрема, у закладах професійної (професійно-технічної) освіти – 37 483 працівників. Проте з 2014 року спостерігається тенденція щодо зниження кількості педагогічних працівників у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, що передусім пов'язано зі скороченням кількості самих закладів. Так, у 2014/2015 рр. освітній процес здійснювався педагогічними працівниками у кількості 43 316 осіб, у 2016/2017 рр. – 37 892 осіб, у 2017/2018 – 37 483 осіб.

Стосовно системи професійної (професійно-технічної) освіти Харківської області можна констатувати, що вона перебуває на етапі реформування та модернізації. Необхідність змін визначена такими факторами:

- приведення системи (професійно-технічної) освіти у відповідність до потреб ринку праці регіону;
- розширення соціального партнерства, в тому числі із приватними підприємствами;

- запровадження незалежного оцінювання рівня підготовки випускників професійно-технічних навчальних закладів;

- оновлення змісту освіти, матеріально-технічної бази.

Забезпеченню якості професійної (професійно-технічної) освіти в Харківській області заважає існуюча проблема соціально-демографічного характеру: скорочення населення на 0,37 % у порівнянні з початком 2015 року, старіння населення, зростання демографічного навантаження на працездатне населення, збільшення кількості соціально-вразливих категорій населення, зокрема внутрішньо переміщених осіб із зони АТО, невідповідність між попитом і пропозицією робочої сили, надлишок випускників вищих закладів освіти.

Обласна програми розвитку освіти «Новий освітній простір Харківщини» на 2014 – 2018 роки та програма «Стратегія розвитку Харківської області на період до 2020 року» мають на меті реалізацію заходів щодо реформування і модернізації системи професійної (професійно-технічної) освіти Харківської області.

У своєму інтерв'ю директор Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Харківській області окреслила основні завдання професійно-технічних навчальних закладів Харківської області, а саме: «підготовку висококваліфікованих робітників, які володіють необхідними знаннями та навичками, компетенціями не тільки з обраної професії, а й в інших галузях. Адже сучасні роботодавці чекають від наших ПТНЗ кваліфікованих мобільних, конкурентоспроможних, думаючих, ініціативних, творчих робітників. Крім цього особливість сьогодення полягає в тому, що кожен викладач предметів професійно-теоретичної підготовки, майстер виробничого навчання повинен виконувати функції інноватора, фахівця, який у щоденну практику впроваджує освітні та виробничі новітні ідеї, технології».

З метою забезпечення якісної підготовки робітничих кадрів, дотримання єдиних вимог щодо запровадження в Україні Міжнародної стандартної класифікації освіти станом на 01.06.2018 затверджено та впроваджено в освітній процес 410 стандартів професійної (професійно-технічної) освіти з конкретних робітничих професій, з яких 122 стандарти розроблені на основі компетентнісного підходу, що дає можливість підвищити якість підготовки робітничих кадрів, дотримуватися єдиних вимог щодо запровадження в Україні Міжнародної стандартної класифікації освіти.

Розроблення державних стандартів з нових робітничих професій, оновлення діючих державних стандартів, налагодження взаємодії держави та суб'єктів підприємницької діяльності сприяють створенню сучасної системи підготовки кваліфікованих кадрів, здатних до постійного вдосконалення фахової майстерності і до змін видів професійної діяльності.

Консолідація зусиль органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, навчальних закладів, роботодавців, науковців і громадських об'єднань забезпечить подальший розвиток системи професійно-технічної освіти, підвищить її престижність. Адже «ефективне державне управління має базуватися і здійснюватися, як переконливо свідчить світовий і вітчизняний досвід, на сучасній науковій основі, розширенні масштабів наукових

досліджень та їх використанні у практиці» [1]. Тому актуальним завданням усіх суб'єктів освітньої діяльності є забезпечення підвищення престижу в молодого покоління здобуття професійної освіти, що, у свою чергу, сприятиме підвищенню попиту на робітничі професії, яке спостерігається в національній економіці України.

Список літератури

1. Туринський процес 2016. Україна. Регіональний рівень. Аналіз системи професійно-технічної освіти Харківської області. Проект Європейського Фонду Освіти «Туринський процес 2016-17» / Міністерство освіти і науки України, Європейський Фонд Освіти. К.: «Вік принт». 2016. 70 с.

2. Методологічні аспекти розвитку галузі науки «Державне управління»: наук. розробка / авт. кол. : В. В. Толкованов, Ю. П. Сурмін, Л. І. Загайнова та ін.; за заг. ред. В. В. Толкованова, Ю. П. Сурміна. К.: НАДУ, 2014. 72 с.

3. Освіта в Україні: базові індикатори. Інформаційно-статистичний бюлетень результатів діяльності галузі освіти у 2017/2018 н. р. ДНУ «Інститут освітньої аналітики», 2018. 210 с., С. 148-168. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nova-ukrainska-shkola/1serpkonf-informatsiydiy-byuleten.pdf>